

1. PSALMIEN KIRJAN NIMI JA KÄYTTÖTARKOITUS

1.1 YLISTYSLAULUKIRJA

Psalmien kirjan alkuperäinen hepreankielinen nimi (תְּהִלִּים t^ehillīm) tarkoittaa sananmukaisesti 'ylistykset' eli 'ylistyslaulut'. Sana johtuu intensiivi- eli voimaperäisyyden muodossa (pi'el) esiintyvistä verbistä 'hillel' (הִלֵּל), jonka merkitys on ylistää tai runsaasti kiittää. Samasta sanasta tulee myös hyvin tuntemamme 'halleluja' (הַלְלוּ יְהוָה hal

e

lūjāh), joka tarkoittaa 'ylistäkää Jahvea eli Herraa!' Halleluja-sana esiintyy VT:ssa vain Psalmien kirjassa, Psalmeissa 104-150 yhteensä 23 kertaa. UT:ssa halleluja-sana (kreik. ἁλληλουῖά hallēlūiā) esiintyy vain Ilmestyskirjan luvussa 19 neljä kertaa. Psalmien kirja on ylistyslaulujen kirja.

1.2 RUKOUSKIRJA

Psalmi 72 loppuu sanoihin: "*Daavidin, Iisain pojan, rukoukset päättyvät.*" (Ps. 72:20)

Rukous-sana (hepr. תְּפִלָּה t

e

fillā) kertoo myös keskeisen Psalmien kirjan tehtävän: se on rukouskirja. Se antaa Jumalan lapselle sanat, joilla ilmaista peittelemättä ja kaunistelematta niin sydämen syvin epätoivo, masennus, katkeruus, viha, pelko ja katumus kuin toivo, ilo, kiitos ja ylistyskin.

1.3 USKONOPIN KIRJA MESSIAASTA

Heprean rukous-sana (תְּפִלָּה) johtuu verbistä 'hitpallel'. Hitpallel-sana tarkoittaa välittäjänä toimimista riidan kahden eri osapuolen välillä. Se on hitpa'el-muoto, joka on samalla sekä voimaperäinen (intensiivinen) että kahden välistä suhdetta (resiprookkinen) kuvaava. Yksi rukouksen alkujuuri ja tehtävä on se, että siinä lähestytään meidän syntiemme tähden meihin kiivastunutta ja vihastunutta Jumalaa. On siis olemassa riita pyhän ja vanhurskaan Jumalan ja syntisen ihmisen välillä. Jeesuksen antaman sovitusuhrin, Hänen ristinverensä kautta, eli Välittäjän kautta vihastunut Herra kuitenkin lepytetään. Ilman Jeesuksen ristinverta - siihen ja Ristin Miehen nimeen vetoamista - rukoukset eivät ole oikeita. Psalmien kirja on myös uskonopin ja iankaikkisen pelastuksen kirja, joka johtaa meidät Herramme Jeesuksen Kristuksen ristin, tyhjän haudan ja taivaallisen kuninkuuden muistamiseen ja uskomiseen.

1.4 RUNOKIRJA

Psalmin 72 jae 20 kertoo siitä, että Daavidin runoilemia psalmeja on jossain historian vaiheessa koottu yhteen, ja tässä kohtaa Daavidin runomuotoiset rukoukset ovat päättyneet. Myöhemmin kokoamis- ja muokkaustyötä on kuitenkin jatkettu, ja niinpä me löydämme Psalmin 72 jälkeen Psalmtarista vielä monta Daavidin virttä eli psalmia, esim. Ps. 101, 103 jne.

Psalmiin runomuodoista voi mainita erityisesti rinnakkaisuuden eli parallelismin (esim. Ps. 103:9-10). Parallelismi voi olla myös vastakohtaisuutta (esim. Ps. 37:21). Myös ns. alfabeettisyys on yksi runouden muoto. Katso jäljempänä kohta 3.1.

1.5 VIRSIKIRJA

Psalmeihin viitataan hepreankielisessä tekstissä useimmiten sanalla 'mizmōr'. Tuosta mizmōr-sanasta saamme myös yhden näkökulman Psalttariin: se on soitinten säestyksellä esitettyjen virsien eli hengellisten laulujen kirja. Mizmōr-sanaa käytetään vain Psalmien kirjassa (57 kertaa), ja se johtuu intensiivi- eli voimaperäismuodossa esiintyvistä verbistä 'zimmér' .laulamista säestyksellä soitinten tai soittamista tarkoittaa joka ,(רָדַף)

Noin 200 eKr. käännettiin hepreankielinen Vanha testamentti kreikaksi. Se tapahtui Egyptin Aleksandriassa. Diasporassa eli hajaannuksessa elävät juutalaiset eivät enää osanneet hepreaa tai edes arameaa, joten he eivät enää kyenneet lukemaan ja ymmärtämään Vanhaa testamenttia tai sen arameankielistä selitystä. Tähän kreikankieliseen Septuagintaan (suom. '70', lyhennys LXX) otettiin juutalaisen seurakunnan virsikirjan nimeksi juuri tuota soittoa tai soittimien säestyksellä esitettyä laulua (mizmōr) tarkoittava sana 'psalmós' (ψαλμός), monikko 'psalmoi' eli Psalmit.

Tästä psalmós-sanasta johtuu käsittääkseni myös arameankielisessä Danielin kirjan kolmannessa luvussa esiintyvä sana 'psalitari' eli kanteleen tyyppinen kielisoitin. KR 1992 kääntää tämän arameaan lainatun psanterīn-sanana (aram. פְּסַלְתָּרַיִן) sanalla 'luuttu', kuten myös Ps. 150:4:ssä esiintyvän kielisoittimet-sanana (hepr. מִנְיִם minnīm). Tätä psalitari-sanaa on käytetty myös tarkoittamaan koko Psalmien kirjaa.

1.6 JUMALAN SANAN KIRJA

Psalmien kirja alkaa seuraavasti: "*Autuas se mies, joka ei vaella jumalattomain neuvossa eikä astu syntisten teitä eikä istu, kussa pilkkaajat istuvat, 2. vaan rakastaa Herran lakia ja tutkistelee hänen lakiansa päivät ja yöt!*"
(Ps. 1:1-2)

Psalmit

Ps. 1

By Juha Muukkonen

31/10/2009

Raamatun pisin luku, Psalmi 119, ylistää myös Jumalan sanaa ja lakia: *"Autuaat ne, joiden tie on nuhteeton, jotka Herran laissa vaeltavat! 2. Autuaat ne, jotka ottavat vaarin hänen todistuksistaan, jotka etsivät häntä kaikesta sydämestänsä, 3. jotka eivät vääryyttä tee, vaan vaeltavat hänen teillään! 4. Sinä olet asetuksesi säättänyt, että niitä tarkasti noudatettaisiin. 5. Oj, jospa minun vaellukseni olisi vakaa, niin että noudattaisin sinun käskyjäsi!"*
(Ps. 119:1-5)

Tuosta Psalmista 119 löytyy myös yksi tärkeistä Pyhän Raamatun ehdottomasta auktoriteetista eli arvovallasta ja totuudellisuudesta kertova kohta: *"Sinun sanasi on kokonansa totuus, ja kaikki sinun vanhurskautesi oikeudet pysyvät iankaikkisesti.*
" (Ps. 119:160) Samoin siellä monelle rakas kohta:
"Sinun sanasi on minun jalkaini lamppu ja valkeus minun tielläni."
(Ps. 119:105)

1.7 PELASTUSHISTORIAN JA KOKO RAAMATUN TIIVISTELMÄ

Psalmien kirjassa on läsnä kaikki Raamatun pääkohdat. Siinä kerrotaan (tai vähintäänkin viitataan) luomisesta, lankeemuksesta, vedenpaisumuksesta, Aabrahamista, Joosefista, Mooseksesta ja Egyptistä pakenemisestä, temppelipalveluksesta, kuninkuudesta, pakkosiirtolaisuudesta ja sieltä palaamisesta.

Usein psalmeissa kerrataan kuningas Daavidin elämänvaiheita. Mutta ennen kaikkea siellä puhutaan Messiaasta, Herrasta Jeesuksesta Kristuksesta. Psalmi kertovat tietyin kohdin jopa tarkemmin kuin evankeliumit Jeesuksen elämästä. Kun UT:ssa kerrotaan Jeesuksen rukoilleen, niin psalmeista me voimme lukea, mitä hän rukoili. Kun evankeliumeissa kerrotaan Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta, niin psalmeista me voimme lukea, mitä hän tunsu ja ajatteli. Psalmiissa on myös erityisen vahvasti esillä Herran kuninkuus ja vanhurskas tuomio kaikkea syntiä, jumalattomuutta, pahuutta ja epäoikeudenmukaisuutta vastaan.

2. MARTTI LUTHERIN JOHDANTO PSALTTARIIN

Uskonpuhdistajam-me Martti Luther (s. 10.11.1483 - k. 18.2.1546) opettaa Psalmin kirjoista seuraavaa:

"Sillä tästä (Psalttaris-ta) näemme [...] mitä itse kaikkein pyhain pää on tehnyt ja kaikki pyhät vielä tekevät, miten he asettuvat Juma-laa kohtaan, hänen ystä-viänsä ja vihollisiansa kohtaan, kuinka he käyttäy-tyvät kaikessa vaarassa ja kärsi-misessä.

(Psalttari) *niin selvästi en-nustaa Kristuksen kuolemasta ja ylös-nousemi-sesta, kuvailee hänen valtakuntaansa ja koko kristikun-nan asemaa ja olen-toa, että sitä hyvin saattaisi kutsua pieneksi Raamatuksi, jossa kaikki, mikä on koko Raamatussa, mitä kauniimmasti ja lyhyimmästi on koottu ja tehty kau-niiksi enchiridioniksi eli kä-sikirjaksi, niin että minusta näyttää, kuin olisi itse Pyhä Henki ottanut vai-vak-sensa koota lyhyen Raamatun ja esimerkki-kirjan koko kristikunnal-le eli kaikille pyhille, niin että sillä, joka ei taitaisi lukea koko Raamat-tua, olisi kuitenkin melkein koko Raamatun sisällys tässä pie-nessä kirjassa.* " (Psalttarin esipuhe v. 1531. Teoksesta 'Esi-puheet Pyhän Raamatun kirjoihin', Helsinki 1903, suom. Juho Koski-nen).

Myös seuraavat ajatukset ovat tuosta Lutherin Psalttarin esipuheesta:

"Psalmeissa kuulemme erityisen pal-jon pyhien suorasanaista puhetta ja rukousta - muissa kir-joissa on enemmän historial-lista kuvailua. Ja puheen-lahja on kaikkein voimal-li-sin ja jaloin ihmisen lahja. Psal-meissa saamme kohdata - emme ainoastaan tavallista ihmisen pu-hetta vaan erityi-sesti - pyhän ih-misen sydämen puhetta Juma-lan kanssa. Ja kaikkein parasta on kuulla ja katsella ihmisen sydäntä ja hänen sydä-mensä aarretta.

Ihmissydän on kuin rajulla merellä seilaava laiva, jota myrskytuulet maail-man neljäl-tä kulmal-ta ajele-vat. Psalmeis-sa saamme eniten koh-data niitä sydämiä, jotka ovat myrsky-jen riepottelemia. On siellä myös iloitsevien ja riemuitsevi-en sydä-mien puhetta. Ylistyspsalmeis-sa

Psalmit

Ps. 1

By Juha Muukkonen

31/10/2009

näemme pyhain sydämeen aivan kuin kauniiseen huvipuistoon, kuin itse taivaaseen - kuinka kau-niita ja "sydän-suloisia" kaikenlais-ten kauniiden ja iloisten ajatusten kukkia Jumalasta ja Hä-nen hyvistä töistänsä siellä noudetaan maasta! Ja päinvas-toin, mistä löydämme synkkä-mielisimpiä ja valittavampia sanoja murheesta kuin valitusp-sal-meista? Näemme pyhain sydämiin ikäänkuin ne olisivat helvetissä. Eikä kukaan voi esittää niin elä-västi pelkoa ja toivoa, kuin mitä Psaltnissa on tehty."

Luther kehottikin lukemaan psalmeja polvillaan eli samalla rukoilemaan.

3. PSALMIRYHMÄT

3.1 PSALMIEN LUKUMÄÄRÄ JA AAKKOS-PSALMIT

Heprealaisen tekstin mukaan Psalmeja on 150. Se on siis Raamatun laajin kirja mukaan laskettuna. Seuraavaksi eniten lukuja on Jesajan kirjassa, jossa niitä on 66 - yhtä monta kuin koko Raamatussa kirjoja.

Psalmiin kirjasta löytyy myös Raamatun pisin luku, Psalmi 119. Se on ns. alfabeettinen eli aakkosellinen psalmi, jossa heprealaisen aakkosjärjestyksen mukaisesti jokaisella kirjaimella alkaa aina 8 jaetta. Kun hepreeassa on 22 kirjainta (eli konsonanttia), niin kertolaskusta 22x8 saamme lopputulokseksi Psalmin 119 jakeiden yhteismäärän, 176. Muita 'alefbet'-psalmeja ovat 9, 25, 34 jne. Yleensä näissä jokaisella kirjaimella alkaa yksi tai kaksi jaetta.

Septuagintassa eli kreikankielisessä VT:ssa psalmit ovat jaoteltu hieman eri tavalla - jotkut peräjälkeiset psalmit on siinä yhtenä psalmina ja jotkut on jaettu kahdeksi eri psalmiksi. Psalmien yhteismäärä on 151. Kreikankielisen VT:n tutkijan onkin oltava tarkkana, että löytää ja

Psalmit

Ps. 1

By Juha Muukkonen

31/10/2009

lukee juuri etsimänsä psalmin; järjestysluku voi heittää yhdellä verrattuna hepreankieliseen, josta nykyisin käännökset tehdään.

3.2 KIRJOITTAJAT

Yhteensä 102:ssa psalmissa on maininta siitä, kenen kirjoittamia nuo virret tai rukoukset ovat. Psalmissa 88 on mainittu sekä koorahilaiset että esrahilainen Heeman virren tekijöinä. Kuitenkin esim. hepreankielinen ilmaus 'Daavidin virsi, l°dāwīd mizmōr' (לְדָוִד מִזְמוֹר) voidaan kääntää myös 'Daavidille omistettu virsi'. Siten on mahdollista, että psalmien runoilijana on ollut joku muu kuin avausjakeessa mainittu henkilö.

- **Daavid 73** (Ps. 3-9, 11-32, 34-41, 51-55, 57-65, 68-71, 86, 101, 103, 108-110, 122, 124, 131, 133, 138-145)

- **Koorahilaiset 13** (Ps. 42-49, 84-85, 87-88)

- **Aasaf 12** (Ps. 50, 73-83)

- **Salomo 2** (Ps. 72, 127)

- **Esrahilainen Heeman 1** (Ps. 88)

- **Esrahilainen Eetan 1** (Ps. 89)

- Mooses 1 (Ps. 90)

3.3. PSALMIEN JAKO SISÄLLÖN MUKAAN

Psalmeja ei ole Raamatussa ryhmitelty aiheen mukaan. Vierekkäiset psalmit saattavat sisältää hyvinkin erilaisia elämäntuntoja: syvää epätoivoa ja riemullista kiitosta. Psalmeja on kuitenkin jaettu erilaisiin ryhmiin sisällön perusteella.

Tunnetuimpia näistä ryhmistä on seitsemän katumuspsalmia (Ps. 6, 32, 38, 51, 102, 130, 143). Tämä ryhmä oli tunnettu jo vanhan kirkon aikana. Myös Martti Luther on kirjoittanut selityksen näihin seitsemään katumuspsalmiin. (Martti Luther: Minä tunnustin syntini. Suom. Toivo Laitinen ja Heidi Ollikainen. WSOY 1966.)

Muita mahdollisia ryhmiä ovat esim. valituspsalmit, kiitospsalmit, ylistyspsalmit, pyhiinvaelluspsalmit sekä pyyntö- ja sapattirukoukset.

Natsi-Saksan vankilassa lopulta teloitettu tunnustuksellinen pastori Dietrich Bonhoeffer kirjoittaa vähän ennen vangitsemistaan ilmestyneessä kirjassa seuraavaa:

"Psalmit antavat runsaasti neuvoja siitä, kuinka voimme oikealla tavalla tulla Jumalan eteen niissä monissa kärsimyksissä, joita maailma meille tuottaa. Psalmeille on tuttua vaikea sairaus, Jumalan ja ihmisten hylkäämänä oleminen, vaara, vaino, vankeus ja kaikki muu kuviteltavissa oleva hätä, mitä maailmassa on (Ps. 13, 31, 35, 41, 44, 54, 55, 56, 61, 74, 79, 86, 88, 102, 105 jne.). Ne eivät kiellä kärsimyksen olemassaoloa eivätkä selittele ja kaunistele sitä petollisen hurskain sanoin. Ne antavat sen olla sellaisenaan ja ahdistaa uskoamme. Toisinaan ne eivät näe ulospääsytieta (Ps. 88), mutta ne kaikki valittavat hätäänsä Jumalalle."

Psalmit

Ps. 1

By Juha Muukkonen

31/10/2009

"Valituspsalmeissa tulee näkyviin koko seurakunnan hätä kaikkina aikoina sellaisena kuin yksin Jeesus Kristus on käynyt sen täydellisesti läpi. Koska se kaikki tapahtuu Jumalan tahdon mukaisesti, ja koska Jumala tuntee sen kokonaan, ja on siitä paremmin perillä kuin me itse, niin Jumala yksin voi myös auttaa. Mutta juuri siitä syystä kaikkien kysymysten on myös saatava syöksyä Jumalan itsensä kimppuun." (Dietrich Bonhoeffer: Katselen taivasta, mietteitä Psalmien äärellä SLS 1997)

Kirkkoisä Athanasios (k. 373 jKr.) kirjoitti Psaltnista seuraavaa: *"Tässä kirjassa näet kuvattuna ihmisen koko elämän, sieluntunnelmat ja ajatusten liikkeit. Jos tunnet katumusta, jo ahdistukset ja kiusaukset ovat sinua kohdanneet, jos olet kärsinyt vaivaa tai joutunut hätään - kaikkiin tapauksiin saat tästä kirjasta opastusta Psalmit antavat sinulle sanat, joilla voit esittää asiasi Jumalalle."*

3.4 MESSIASPSALMIT

Uusi testamentti ja nimenomaan itse Jeesuksen omat sanat vahvistavat moneen kertaan, että Vanha testamentti on profetiaa ja todistusta tulevasta Messiaasta, Jeesuksesta itsestään. Tämä koskee VT:n kaikkia osia: Mooseksen la-kia, profeettoja ja kirjoituksia. Psalmit kuuluvat juutalaisessa jaottelussa kirjoitusten ryhmään.

Psalmit

Ps. 1

By Juha Muukkonen

31/10/2009

"Niin hän sanoi heille: 'Oi, te ymmärtämättömät ja hitaat sydämeltä uskomaan kaikkea sitä, minkä profeetat ovat puhuneet! 26. Eikö Kristuksen pitänyt tätä kärsimän ja sitten menemän kirkkauteensa?' 27. Ja hän alkoi Mooseksesta ja kaikista profeetoista ja selitti heille, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu.

... 44.

Ja hän sanoi heille: 'Tätä tarkoittivat minun sanani, kun minä puhuin teille ollessani vielä teidän kanssanne, että kaiken pitää käymän toteen, mikä minusta on kirjoitettu Mooseksen laissa ja profeetoissa ja psalmeissa'.

45.

Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä käsittämään kirjoitukset.

46.

Ja hän sanoi heille: 'Niin on kirjoitettu, että Kristus oli kärsivä ja kolmantena päivänä nouseva kuolleista,

47.

ja että parannusta syntien anteeksisaamiseksi on saarnattava hänen nimessään kaikille kansoille, alkaen Jerusalemissa."

(Luuk. 24:25-27, 44-47)

"On toinen, joka todistaa minusta, ja minä tiedän, että se todistus, jonka hän minusta todistaa, on pätevä. ... 36. Mutta minulla on todistus, joka on suurempi kuin Johanneksen; sillä ne teot, jotka Isä on antanut minun täytettäväkseni, ne teot, jotka minä teen, todistavat minusta, että Isä on minut lähettänyt.

37. Ja Isä, joka on minut lähettänyt, hän on todistanut minusta. Te ette ole koskaan kuulleet hänen ääntänsä ettekä nähneet hänen muotoansa,

38.

eikä teillä ole hänen sanaansa teissä pysyväisenä; sillä te ette usko sitä, jonka hän on lähettänyt.

39.

Te tutkitte kirjoituksia, sillä teillä on mielestänne niissä iankaikkinen elämä, ja ne juuri todistavat minusta; ... 46. Sillä jos te Moosesta uskoisitte, niin te uskoisitte minua; sillä minusta hän on kirjoittanut."

(Joh. 5:32, 36-39, 46)

Tämän todistuksen nojalla voimme sanoa, että kaikki psalmit ovat messiaspsalmeja. Kaikki psalmit puhuvat tavalla tai toisella Jeesuksesta: suoraan tai välillisesti, avoimesti tai salatusti. Tutkimuksessa puhutaan myös esim. kuningaspsalmeista ja valtaistumismellonousu- eli kruunauspsalmeista. Eri tutkijat määrittelevät eri tavalla sen, mihin ryhmiin eri psalmit kuuluvat. Esim. seuraavia psalmeja on pidetty erityisesti messiaspsalmeina: Psalmit 2, 8, 16-24, 40, 41, 45-47, 69, 72, 84, 89, 93-104, 109, 110, 118, 119.

3.5 PSALMIEN JAKAUTUMIEN VIITEEN KIRJAAN

Heprealaisessa VT:ssa Psalmien kirja on jaettu viiteen eri kirjaan: Kirja 1: Psalmit 1-41 Kirja 2: Psalmit 42-72

Kirja 3: Psalmit 73-89

Kirja 4: Psalmit 90-106

Kirja 5: Psalmit 107-150

Jokainen näistä kirjoista päättyy ylistysrukoukseen:

"Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen. Amen." (Ps. 41:14)

"Kiitetty olkoon hänen kunniansa nimi iankaikkisesti, ja kaikki maa olkoon täynnä hänen kunniaansa. Amen, amen." (Ps. 72:19)

"Kiitetty olkoon Herra iankaikkisesti. Amen, amen." (Ps. 89:53)

"Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen. Halleluja!'" (Ps. 106:48)

Ja lopulta koko Psalmien kirja päättyy suureen taivaallisen ylistyksen pauhuun:

Psalmit

Ps. 1

By Juha Muukkonen

31/10/2009

"Halleluja! Ylistäkää Jumalaa hänen pyhäkössään, ylistäkää häntä hänen väkevyytensä taivaanvahvuuksissa. 2. Ylistäkää häntä hänen voimallisista teoistansa, ylistäkää häntä, sillä hänen herrautensa on suuri. 3. Ylistäkää häntä pasunan pauhulla, ylistäkää häntä harpuilla ja kanteleilla. 4. Ylistäkää häntä vaskirummuilla ja karkelolla, ylistäkää häntä kielisoittimilla ja huiluilla. 5. Ylistäkää häntä helisevillä kymbaaleilla, ylistäkää häntä kumisevilla kymbaaleilla. 6. Kaikki, joissa henki on, ylistäkää Herraa! Halleluja!" (Ps. 150)